CURTEA SUPREMĂ
DE JUSTIȚIE

Î N C H E I E R E

cu privire la inadmisibilitatea recursului declarat de către avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar,

în cauza civilă, intentată la cererea de chemare în judecată depusă de către Maria Olar împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și încasarea prejudiciului moral cauzat,

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2022 a Curţii de Apel Chișinău,

(Dosarul nr. 2ra-249/23
nr. PIGD 2-21063535-01-2ra-10022023)

Recurs declarat până la 01 septembrie 2023, temeiurile nu se încadrează în art.432 alin.(1)-(4) din Codul de procedură civilă. Recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material şi procedural, verificânduse doar legalitatea deciziei, dar nu şi temeinicia ei în fapt.

Judecătoria Chişinău, sediul Centru, jud. O. Parfeni
Curtea de Apel Chișinău, jud. A. Panov, M. Anton, O. Cojocaru

25 septembrie 2024

Textul corespunde originalului

Examinând în lipsa părților admisibilitatea recursului declarat de către avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar,

Curtea Supremă de Justiție, în completul compus din:
Stela Procopciuc, *Preşedinte,*
Ion Malanciuc,
Diana Stănilă, *judecători,*
constată următoarele:

ÎN FAPT

1. La 23 aprilie 2021, Maria Olar a depus cerere de chemare în judecată împotriva Ministerului Justiției, prin care a solicitat constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale intentată în baza plângerii privind acțiunile de tratament inuman şi degradant admise în privința sa de către colaboratorii de poliție din cadrul Inspectoratul de Poliţie Ciocana al DP mun. Chișinău și repararea prejudiciului moral estimat la suma de 20 0000 de lei.
2. În motivarea cererii de chemare în judecată Maria Olar a relatat că, la 15 decembrie 2016 a depus la Procuratura sect. Ciocana, mun. Chişinău plângere cu privire la acțiunile de tratament inuman şi degradant admise în privința sa de către colaboratorii de poliție din cadrul Inspectoratul de Poliţie Ciocana al DP mun. Chişinău.

Prin ordonanțele din 15 ianuarie 2017, 06 aprilie 2018 şi 03 septembrie 2019 ale Procuraturii sect. Ciocana, mun. Chișinău s-a refuzat în pornirea urmăririi penale. Aceste ordonanțe ale Procuraturii sect. Ciocana, mun. Chișinău au fost anulate şi cauza remisă la reexaminare la procuratură. Ulterior, prin ordonanța din 18 martie 2021 a Procuraturii sect. Ciocana, mun. Chișinău s-a refuzat în pornirea urmăririi penale.

3. Astfel, în opinia reclamantei, la examinarea plângerii privind acțiunile de tratament inuman şi degradant admise în privința sa de către colaboratorii de poliție din cadrul Inspectoratului de Poliţie Ciocana al DP mun. Chişinău, a fost încălcat termenul rezonabil pentru examinarea acestei categorii de plângeri, or, plângerea sa din 15 decembrie 2016 se examinează în prezent de organele procuraturii.
4. Având în vedere cele enunțate Maria Olar se consideră îndreptățită de a solicita, în temeiul Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen

rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, art. 2036, art. 2037 din Codul civil și art.6 CEDO, repararea prejudiciului cauzat pentru încălcarea acestuia drept.

5. Prin hotărârea din 16 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a respins ca neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Maria Olar (f.d.64, 70-73).

6. În motivarea soluţiei sale, instanţa de fond a notat că, reieșind din principiile cu privire la investigarea efectivă şi documentarea torturii şi a altor pedepse sau tratamente crude, inumane ori degradante şi în baza jurisprudenței CEDO, investigațiile cauzelor de rele tratamente trebuie să fie eficiente, efective, multilaterale, complete şi rapide.

7. Totodată, a menţionat că deşi, în materia pretinselor violări a duratei procedurilor penale, de regulă victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, martorii, alte persoane participante în proces, în afară de acuzat (bănuit, învinuit, inculpat), nu pot pretinde la încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale, o excepției însă constituie situația când victima unei infracțiuni pretinde durata nerezonabilă a procedurilor penale în legătură cu imposibilitatea soluționării aspectului civil şi anume examinarea excesiv de lungă a acțiunii sale civile în cadrul procedurilor penale.

8. La caz, prin ordonanțele Procuraturii mun. Chișinău din 18 martie 2021 şi 21 mai 2021 Maria Olar a fost recunoscută în calitate de parte-vătămată în cadrul procesului penal şi potrivit procesului-verbal de audiere a părţii vătămate din 28 decembrie 2016 aceasta a fost audiată în calitate de parte vătămată.

9. Astfel, instanţa de fond a concluzionat că, în situația în care Maria Olar a fost recunoscută în calitate de parte vătămată, chiar dacă nu a introdus o acțiune civilă în acest sens şi nu a cerut în mod expres repararea prejudiciului suferit, este îndreptățită de a pretinde încălcarea termenului rezonabil la examinarea plângerii sale cu privire la acțiuni de tratament inuman şi degradant aplicat de angajații poliției.

10.În lumina celor menţionate, instanţa de judecată a apreciat că, examinarea plângerii depusă de victima Maria Olar cu privire la acțiuni de tratament inuman și degradant aplicat de angajații poliției, în perioada 15 decembrie 2016 – 03 mai 2022, adică 5 ani și 4 luni, constituie o încălcare a dreptului reclamantei la examinarea în termen rezonabil a plângerii sale în cadrul procesului penal nr. 90 pr/16 din 15 decembrie 2016.

11.Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 01 decembrie 2021 a admis apelul declarat de Maria Olar, a casat hotărârea din 16 iulie 2021 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu remiterea cauzei la rejudecare, în aceiași instanță, în alt complet de judecată (f.d.100-104).

12.Prin încheierea din 12 ianuarie 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru s-a atras în proces, în calitate de intervenient accesoriu Procuratura Generală (f.d.108).

13.După rejudecarea cauzei Judecătoria Chișinău, sediul Centru, prin hotărârea din 03 mai 2022, a admis parțial cererea de chemare în judecată depusă de Maria Olar, a constatat încălcat dreptului Mariei Olar la examinarea în termen rezonabil a plângerii în cadrul procesului penal nr.90 pr/16 din 15 decembrie 2016, a încasat de la bugetul de stat prin intermediul Ministerului Justiției în beneficiul Mariei Olar suma de 25 000 de lei cu titlu de prejudiciu moral cauzat prin încălcarea termenului rezonabil la examinarea plângerii în cadrul procesului penal nr.90 pr/16 din 15 decembrie 2016. În rest, a respins acțiunea ca neîntemeiată (f.d.131, 148-156).

14.La 06 mai 2022, Ministerul Justiției a depus apel nemotivat, iar la 08 august 2022 a depus apel motivat împotriva hotărârii din 03 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea hotărârii primei instanțe și emiterea unei noi hotărâri de respingere ca neîntemeiată a acțiunii depuse de Maria Olar (f.d.136,161-164).

15.Maria Olar, reprezentată de avocatul Alexei Croitor la 16 mai 2022, 27 mai 2022 și la 04 noiembrie 2022, a depus cerere de apel împotriva hotărârii din 03 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, prin care a solicitat casarea hotărârii prime instanțe, rejudecarea cauzei și emiterea unei noi hotărâri de admitere integrală a pretențiilor sale (f.d.138-143, 147, 176-180).

16.La 17 mai 2022, Procuratura Generală a depus apel împotriva hotărârii din 03 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, solicitând casarea acesteia și emiterea unei noi hotărâri de respingere a cererii de chemare în judecată depusă de Maria Olar (f.d.144).

17.Prin încheierea din 25 octombrie 2022 a Curții de Apel Chișinău s-a restituit cererea de apel depusă de Procuratura Generală in motivul neîndeplinirii indicațiilor instanței de apel expuse în încheierea din 13 septembrie 2022 (f.d.171-173).

18.Curtea de Apel Chișinău prin decizia din 17 noiembrie 2022 a respins ca fiind neîntemeiată cererea de apel declarată de Maria Olar, a admis apelul declarat de către Ministerul Justiției, a casat hotărârea din 03 mai 2022 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, cu emiterea unei noi hotărâri, prin care a respins ca fiind neîntemeiată cererea de chemare în judecată depusă de Maria Olar împotriva Ministerului Justiției, intervenient accesoriu Procuratura Generală cu privire la constatarea încălcării dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale și repararea prejudiciului moral (f.d.186-194).

19. Curtea de Apel Chișinău, în temeiul dispozițiilor art. 6 CEDO, art. 1 alin. (2), art.2 alin. (3), (6), art. 3 alin. (1), art. 4 din Legea nr.87 din 21 aprilie

2011 privind repararea de către stat a prejudiciului cauzat prin încălcarea dreptului la judecarea în termen rezonabil a cauzei sau a dreptului la executarea în termen rezonabil a hotărârii judecătorești, raportate la materialele cauzei, a conchis că cererea de chemare în judecată depusă de către Maria Olar, este neîntemeiată, deoarece acţiunea nu cade sub incidența Legii nr.87 din 21 aprilie 2011 și art.6§1 din Convenția Pentru Apărarea Drepturilor Omului şi a Libertăților Fundamentale.

20.Instanţa de apel a subliniat că prevederile art.6§1 din Convenție, sub aspectul său penal, poate fi invocat doar de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație (bănuit, învinuit, inculpat), iar victimele, persoanele care au înaintat o sesizare, alte persoane participante la proces nu pot pretinde încălcarea dreptului la durata nerezonabilă a procedurilor penale.

21.La caz, Maria Olar nu a fost pusă sub acuzare, astfel nu întrunește calitatea de persoană acuzată în sensul art.6§1 CEDO, dar are calitatea de victimă a infracțiunii, respectiv nu poate cere aplicabilitatea art.6§1 CEDO sub aspectul tergiversării examinării procedurilor.

22.Totodată, Curtea de Apel Chișinău a notat că Maria Olar, ar putea fi subiect al Legii nr.87 din 21 aprilie 2011, dacă ar fi parte civilă, în sens că ar fi înaintat o acțiune civilă în cadrul procesului penal, însă la materialele cauzei o astfel de probă nu a fost prezentată.

23.Astfel, instanţa de apel a constatat lipsa încălcării dreptului Mariei Olar la judecarea în termen rezonabil a cauzei penale, cât şi faptul suportării unui prejudiciu în urma încălcării dreptului garantat de lege, sarcina probațiunii în acest sens fiind pusă pe seama reclamantei.

24.Împotriva deciziei instanţei de apel a depus recurs avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar, prin care a solicitat casarea deciziei instanţei de apel și casarea hotărârii instanţei de fond în partea mărimii compensației prejudiciului moral, rejudecarea cauzei și pronunțarea unei hotărâri noi, privind încasarea cu titlu de prejudiciu moral suma de 20 0000 lei (f.d. 200-201).

25.În motivarea recursului Maria Olar a invocat motivele de fapt și de drept indicate pe parcursul examinării cauzei în prima instanță și instanța de apel, suplimentar, menționând dezacordul cu concluziile și decizia contestată, deoarece Legea nr.87 din 21 aprilie 2011 nu prevede că în cadrul cauzei penale, încălcarea dreptului la respectarea termenului rezonabil poate fi invocat doar de persoana căreia i s-a înaintat o acuzație (bănuit, învinuit, inculpat) şi nu de victimă. Mai mult, nici art. 6 CEDO nu prevede că de un astfel de drept beneficiază doar persoana acuzată.

26.Recurenta a indicat că prejudiciului moral acordat de prima instanță în sumă de 25 000 de lei nu este echitabil pentru suferințele psihice şi fizice la care a fost supusă în legătură cu încălcarea termenului rezonabil de a obține soluționarea plângerii sale.

27.Deşi, legea nu prevede în mod exhaustiv criteriile de evaluare a cuantumului prejudiciului moral cauzat printr-un delict, sunt nişte prevederi orientative, care ar ajuta la îngustarea numărului de metode de determinare a valorii reale a prejudiciului, ceea ce creează o stare de incertitudine în ceea ce prevede evaluarea acestuia.

28.Maria Olar a menţionat că dauna morală şi cea patrimonială nu sunt legate între ele, dauna materială trebuie să fie probată prin probe stabilite la art. 93 din codul de procedură civile, pe când cea morală datorită faptului că nu poate fi probată prin intermediul probelor, în majoritatea cazurilor rămâne să fie bazată doar pe argumentele aduse de partea vătămată asupra survenirii și manifestării prejudiciului dat.

LEGISLAȚIA RELEVANTĂ

29. Art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă prevede următoarele:

„Recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel."

30. Art. XI, alin. (3) din Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curţii Supreme de Justiţie) stipulează că:

„Recursurile depuse la Curtea Supremă de Justiţie până la data intrării în vigoare a prezentei legi vor fi examinate în baza temeiurilor în vigoare la data depunerii recursurilor".

31. Art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) relevă că:

„Cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432, alin. (2), (3) şi (4)."

32. Art. 432, alin. (1) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) reglementează că:

„Părțile şi alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procesual."

33. Art. 432, alin. (2), lit. a) şi c) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) prevede că:

„Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanţa judecătorească: nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată şi a interpretat în mod eronat legea."

34. Art. 432, alin. (3) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) statuează că:

„Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care: a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei; b) cauza a fost judecată în absenţa unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data şi ora şedinţei de judecată; c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfăşurare a procesului; d) instanţa a soluţionat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces; e) în dosar lipseşte procesul-verbal al şedinţei de judecată; f) hotărârea a fost pronunţată cu încălcarea competenței jurisdicționale."

35. Art. 432, alin. (4) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) stabilește că:

„Săvârşirea altor încălcări decât cele indicate la alin.(3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul şi în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluţionarea greşită a cauzei sau în cazul în care instanţa de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanţa judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor şi libertăților fundamentale ale omului."

36. Art. 431 alin. (1, 2) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) stabilește că:

„(1) Examinarea recursului împotriva deciziilor instanţelor de apel ţine de competenţa Curţii Supreme de Justiţie.

(2) Asupra admisibilităţii recursului decide un complet din 3 judecători".

37. Art. 440 alin. (1) și (2) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023) stabilește că:

„(1) În cazul în care se constată existenţa unuia din temeiurile prevăzute la art.433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilităţii recursului. Încheierea se emite conform prevederilor art.270 şi nu conţine nicio referire cu privire la fondul recursului.

„(2) Asupra admisibilităţii recursului se decide fără prezenţa participanţilor la proces sau a reprezentanţilor acestora, prin emiterea unei încheieri nemotivate despre care se face o menţiune pe pagina web a Curţii Supreme de Justiţie".

MOTIVAREA INSTANȚEI

38. Cu referire la termenul de declarare a recursului, prevăzut la art. 434, alin. (1) din Codul de procedură civilă sus-citat, instanţa de recurs reține că recurentul a respectat acest termen, or decizia instanței de apel a fost adoptată la 17 noiembrie 2022, expediată avocatului Alexei Croitor, care reprezintă interesele recurentei Maria Olar, prin intermediul poștei electronice la 18 ianuarie 2023, fapt confirmat prin extrasul din poșta electronică anexat la dosar (f.d.195).

Avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar, a declarat recurs la 29 ianuarie 2023.

39. Cu referire la admisibilitatea recursului completul de judecată al Curţii Supreme de Justiţie menționează că, prin Legea nr. 246 din 31 iulie 2023 pentru modificarea unor acte normative (modificarea cadrului normativ conex reformei Curţii Supreme de Justiţie) au fost operate modificări în Codul de procedură civilă, care au intrat în vigoare la 01 septembrie 2023.

Astfel, că procedura admisibilității recursului va consta în verificarea existenței unuia dintre temeiurile prevăzute la art.433 din Codul de procedură civilă, în vigoare la momentul depunerii recursului, la caz, 29 ianuarie 2023.

40. Din analiza recursului declarat de către avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar, rezultă că acesta a invocat dezacordul cu soluția adoptară de către instanţa de apel şi încălcarea dreptului la un proces echitabil garantat de art. 6 CEDO.

41. Completul de judecată al Curţii Supreme de Justiţie consideră că recursul declarat de către avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar, nu se încadrează în temeiurile invocate, or recurenta a invocat doar dezacordul cu soluţia adoptată, nefiind stabilit faptul că normele aplicate suscită îndoieli la aplicare sau instanța de apel, aplicând normele respective, ar fi extins norma juridică dincolo de ipotezele la care se aplică sau invers, a aplicat în mod eronat legea sau a interpretat în mod eronat legea.

42. Totodată, completul de judecată al Curții Supreme de Justiție, verificând din oficiu, existența circumstanțelor expuse în art. 432, alin. (3) din Codul de procedură civilă (în vigoare până la 01 septembrie 2023), nu a stabilit încălcarea de către instanţa de apel a acestor circumstanţe.

43. În acest context, completul de judecată reține că recursul exercitat conform Secțiunii a II-a are caracter devolutiv numai asupra problemelor de drept material şi procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu şi temeinicia ei în fapt.

44. Totodată, potrivit jurisprudenței Curţii Europene pentru Drepturile Omului, recursul trebuie să fie efectiv, adică să fie capabil să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri.

45. În speță, completul de judecată menționează că recursul în cauză conține obiecții de fapt şi de drept, care deja au fost studiate şi verificate de către instanța de apel, primind o apreciere corespunzătoare.

46. În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurentei la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

47. Drept urmare, completul de judecată reține că argumentele invocate de către avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar, nu pot constitui temei de admisibilitate a recursului, deoarece nu denotă încălcarea esențială

sau aplicarea eronată a normei de drept material sau a normei de drept procesual, şi, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurată.

48. Ținând cont de cele expuse şi în temeiul art. 431, alin. (1), (2), art. 433, lit. a) din Codul de procedură civilă, în vigoare la data depunerii recursului, art.440, alin. (1), (2) din Codul de procedură civilă

COMPLETUL, CU UNANIMITATE DE VOTURI,

Consideră inadmisibil recursul declarat de către avocatul Alexei Croitor, în interesele Mariei Olar, împotriva deciziei din data de 17 noiembrie 2022 a Curţii de Apel Chişinău.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte Stela Procopciuc

Judecători Ion Malanciuc

Diana Stănilă